

Samtal på vägen



Samtal på vägen

(Den här resan kom helt att domineras av samtal om aktuella problem. Den inleddes genast av en djupdykning i samtidens svåraste problematik, och även om det samtalet innebar en svårsmält dos realism blev det sedan inte värre.)

Kim mötte mig i Köpenhamn, vilket vi hade kommit överens om. Vi hade sedan sällskap ända ner till Frankfurt, där han steg av tåget. Vi hade tur, ty från Köpenhamn till Hamburg fick vi en hel kupé för oss själva, och tåget söderut från Hamburg var nästan lika öde. Sålunda kunde vi samtala ostört under hela resan.

Naturligtvis kretsade våra samtal hela tiden kring herr Singh. Kim och herr Singh var de båda indiska deltagarna vid mötet i Egypten februari-mars 1992, Kim som buddhist och herr Singh som hindu med en fot i Amritsar; talande flytande svenska och på rörlig fot i Nordeuropa hade jag haft bäst kontakt med Kim av alla deltagarna efter konferensen i Egypten, medan herr Singh befann sig i Indien. Han skulle ha ordnat en ny konferens i Bangalore i november, men i augusti överraskade han oss med att inställa hela programmet. Givetvis hade därigenom Kim och jag mycket att diskutera.

Både herr Singh och Kim hade det gemensamt, att de var typiska sirliga hinduer med ett underbart sätt, en artighet och förbindlighet utan gränser och samtidigt en total oåtkomlighet, så att man aldrig fick veta vad de egentligen tänkte. Men herr Singh var gammal och kärv medan Kim var ung och flexibel. Båda var små och magra med ganska mörk hy och ädla drag, men medan herr Singh hade stickande ögon och nästan ett befallande förbjudande sätt var Kim ytterst mänskointresserad med ytterst levande och spelande ögon som hela tiden följde med hos den andre medan han nästan självutplånande aldrig förrådde sig själv eller uttryckte något av vad han personligen tänkte. Därför var det oerhört spännande att samtala med honom, ty han förstod allting så bra, samtidigt som han alltid hittade nya obanade vägar att föra in samtalet på.

Vi var båda helt på det klara med att herr Singhs inställande av konferensen måste betyda att situationen var värre än vad till och med herr Singh kunnat föreställa sig. Vi visste att han haft intensiv kontakt med minst 24 andra expertläkare från hela världen, men vi visste ingenting om vad dessa minst 25 människor sinsemellan talat om. Kim kände bara en av dem och jag två. Vi hade bara herr Singhs eget korta facit i handen, ur vilket de mest aktningsvärda orden var: "Läkare som vägrar att behandla eller ta emot Aids-patienter kan inte anklagas för att de vägrar att befatta sig med ett olösligt problem." (Min översättning.) Vi visste, att de flesta av herr Singhs 24 läkare kom från Indien, Thailand och Kina. Asien, med de största befolkningarna i världen, har än så länge världens lägsta Aids-statistik, men dessa ord från herr Singh tydde på att man alltså ändå redan på sina håll i Asien stod inför den situationen, att skarorna av obotligt Aids-sjuka patienter var så överväldigande, att vissa läkare helt enkelt inte kunde orka med det.

Kim hade talat med herr Singh flera gånger under augusti i telefon, och de kunde ju prata obehindrat med varandra, då de hade gemensamt modersmål, och de informationer som Kim kunde ge mig om dessa samtal var oerhört nedslående. I all korthet kan det hela sammanfattas sålunda:

"Ingen i världen tror ännu på en sådan fara, men det är tyvärr inte omöjligt att mänskligheten inför Aidsepidemin står inför en värre kris än andra världskriget. Naturligtvis kommer kriget mot Aids, liksom andra världskriget, att vinnas i längden, men ingen kan uppskatta de blivande förlusternas omfattning. Allt tyder dessutom på att det kommer att bli ett oerhört utdraget krig, som sakta men säkert under kanske decennier kommer att upptrappas allt eftersom epidemin griper omkring sig. Och ingen kan utlova någon säker bot mot sjukdomen ens om kriget vinnas. Tyvärr är det än så länge troligast, att kriget bara kan vinnas med att samtliga Aidssjuka dör bort och

försvinner. Men även om detta sker kommer Aidssyndromet alltid att leva vidare och aldrig lämna mänskligheten i fred.

Sedan har vi den andra epidemin, som också oavbrutet griper omkring sig och har gjort så sedan 60-talet. Fortfarande blir det fler och fler narkomaner i världen, och i takt med narkotikans ständigt flere och längre tentakler i världen växer också bläckfiskens makt, alltså de olika maffiorna. Laglöshetens hänsynslöshet och den organiserade brottsligheten vinner oavbrutet terräng.

Mot dessa båda problem framstår folkomröstningen i Frankrike om Maastrichtavtalet som en lokal idyllisk tebjudning."

Vi diskuterade också mycket herr Singhs personlighet och hur han egentligen tänkte och fungerade.

"Han är en typisk hindu," förklarade Kim. "Hans vishet och kunskap är omätliga, men visheten tar inte hänsyn till mänskliga begränsningar. Därför kan hans spekulationer ibland förefalla chockerande omänskliga. Och det är mycket möjligt att han har rätt. Aidsepidemin kan mycket väl vara naturens egen reaktion mot överbefolkning och miljöförstöring, och i så fall har herr Singh kanske helt rätt, när han vågar hävda, att det vore bättre för världen att 90% av mänskligheten dog direkt av Aids, än att epidemin sakta men säkert och desto mera plågsamt skördade eventuellt samma procenttal av mänskligheten under 50 år."

Han var mycket glad åt att jag ändå troligen reser till Indien i november.

"Herr Singh gläder sig också, jag har talat med honom om saken, och han har lovat att han bara därför ska ställa till med åtminstone en lika stor religiös konferens som den i Egypten. Men majoriteten blir olika sorters buddhister och hinduister. De kristna blir få, även muslimerna kommer att dominera över de kristna, (Indiens muslimer är 80 miljoner,) men muslimerna kommer ändå att möta en förkrossande övermakt i Indiens religioners företrädare på hemmaplan. Kristendomen kommer att bli korsfäst och kanske hela monoteismen. Du kommer att behöva en medhjälpare i försvaret av kristendomen. På tal om det, har du hört något från broder Johannes?"

Senast hade jag hört från honom från Irkutsk i augusti. Han hade varit betänkt på att komma till Finland, men när jag inte kunnat möta honom där hade han förblivit bortom Ural. Han skulle dock säkert befinna sig i Indien i november.

Vi skildes i Frankfurt. Nästa gång vi ses blir kanske på min återfärd genom Tyskland. (Det blev inte så.)

René, den 89-årige pianisten i Provence, som levt 40 år i Algeriet, hade jag inte hört ett ord från på ett halvår. I Provence fick jag veta varför. Sedan mars har han genomgått tre operationer, den ena värre än den andra, de har grävt i honom runt prostatan, så det var kanske inte så underligt att han numera spelade med sordin.

Han klagade över ont i ryggen, tappade ständigt saker på golvet, var slut redan klockan 8 på kvällen och beskrev sig själv som en eunuck. Ändå verkade han friskare än när jag senast sett honom för ett och ett halvt år sedan. Han hade mera kött på benen och friskare hy, och även om hans hemhjälp menade att han förändrats mycket, glömt mycket och förlorat något av sin koordinationsförmåga, så verkade han på mig totalt mentalt oförändrad om kanske dock något trött. Han hade ju precis för bara tre dagar sedan kommit ut från sjukhuset efter sin senaste laseroperation.

Musikers instrument blir ofta själsliga spegelbilder av dem själva. Hans flygel var patetiskt nedstämd, och tyvärr hade jag glömt min stämnyckel i Göteborg, vilket var det enda jag hade glömt. Men under min traktering blev i alla fall flygeln litet gladare igen.

Vi diskuterade ingående den aktuella mycket problematiska situationen i Algeriet, som ju han visste något om, hans Indienresa för ett år sedan (till Pushkar, Rajahstan, i en ålder av 88 år!) och den övriga problematiska situationen i alla muslimska länder. Han menade att islam var en döende religion, att den för närvarande var i ett livsviktigt

behov av att förnya sig, vilket den genom sin beskaffenhet inte kunde göra. "Muslimerna kan bara klara sig om de bryter sig ut ur islam och lämnar det som ett tomt skal av en puppa bakom sig," menade han.

"Men vad har de i stället?" invände jag.

"De har många alternativ. Ett är Sufi-rörelsen, det kanske viktigaste. Sedan har vi Bahai-rörelsen och dess fader Babismen. Sedan finns också den gamla persiska eldsreligionen, och i Indien lockar ständigt hinduismens otaliga varianter med vilka kläder som helst som kan passa dem."

Som en äkta provençalare tog han situationen ganska lätt.

Jag vet inget hem som är så särpräglat vackert som Renés. Det är genomgripande moriskt till karaktären med bara vackra nordafrikanska minnen, tavlor, skåp, möbler och gardiner. Till och med taklamporna är moriska i olika färger spridande olika ljus. Allt är genomsyrat av den finaste tänkbara smak. Televisionen, till exempel, finns osynlig inne i ett arabiskt glasskåp, vilket bara öppnas när det skall ses på TV, och sedan stängs igen. Sängkammaren är genomgripande i kinesisk stil, och även andra stilar från Japan, Bali, Indien och Egypten förekommer.

Man kan helt förlora sig i bara betraktandet av Renés gamla ansikte. Det är det mest måleriska ansikte jag vet. Hans hårväxt har lidit av operationerna, tidigare hade han en lejonman av vitt bakåtkammat hår, men örnäsan är oförändrad och likaså den bestämda hakan med den framskjutande, trotsiga underläppen. Ansiktet är som hämtat direkt från någon monarki från barockens tidevarv. De första dagarna hade han ingen aptit, men andra dagen visade han att han fortfarande kunde njuta av Chopin. Tredje dagen började hans aptit komma tillbaka.

När jag lämnade honom slumrade han tidlöst efter avslutad måltid med världens vackraste profil. Han lever säkert till nästa årtusende.

Hans hemskötare hade ungefär samma funktion och status hos honom som en engelsk "dresser" hos en stor skådespelare: fullständigt hängiven och fullständigt åsidosatt. Han har dock andra som kan alternera med honom, så det är ingen risk för att tillsynen hos den gamle skall ebba ut.

I Latina söder om Rom träffade jag på nytt Teresa. Med henne blir det bara tal om konst och film och allt som är vackert och konstnärligt. Hon kom precis hem från filmfestivalen i Venedig, så det blev mycket tal om aktuella filmer, hon hade sett den senaste finska mastodontiskt tungrodda totaltragedin och tyckt mycket om den, och samma kväll visades i italiensk TV en av de bästa filmerna med hennes favoritskådespelare: Peter O'Toole i "*My Favourite Year*".

Hon är den enda människa jag vet som har både blåa och bruna ögon. Blåheten dominerar, men den omringar en mindre ring av brunhet. Hennes ögons blåhet är dessutom av en alldeles särskild tjock nästan opalliknande nyans. Man kan aldrig se sig mätt in i hennes ovanliga ögon.

Som journalist är hon även väl bevandrad i internationella affärer. Vi diskuterade ingående både Rio och Amsterdam, och hon var av den mycket realistiska åsikten, att de flesta konferenser av sådant slag är förfelade, då det bara pratas för att göra en god min av dåliga samveten. Kanske väckte just därför min nyhet om den inställda konferensen i Indien hennes stora intresse. Jag håller henne fortlöpande informerad, samtidigt som hon alltid har utsökta tips åt mig om konstsevärdheter. Av henne fick jag veta om ett exklusivt och underbart Carpacciomuseum i Venedig, vars existens jag aldrig ens anat tidigare.

I Borghesiana i Roms utkanter nära Frascati träffade jag Kerstin. Det blev något av en andlig erfarenhet av ett slag som överträffar det mesta. Hon fyller 75 år i år (liksom den misslyckade ryska revolutionen, som hon har överlevt med den äran,) hon är änka sedan ett antal år och sköter ensam en överdimensionerad villa med tillhörande jordbruk och vingård. Men rent professionellt är hon någonting alldeles extra. Hon är

nämligen praktiserande och framgångsrik helare, och jag fick själv pröva kraften av hennes handpåläggningar. Hennes huvudverksamhet utgörs av studier i esoterisk astrologi, vit magi, egyptologi, världsekumeniska synkretistiska sällskap och annat sådant. Som människa är hon vid första mötet kanske något överväldigande, men bara man ger sig tid och unnar sig att komma upp till hennes febrilt konstruktiva tankeverksamhets otroliga nivå, så finner man sig sedan i världens bästa sällskap och kanske förbättrad på livstid.

Liksom andra kända helare i historien har hon inte alltid haft det så lätt. Edgar Cayce, till exempel, låg ju för det mesta förlamad, och hur många Jesus än kunde hjälpa genom rent helande, så kunde han ju sedan föga hjälpa sig själv när han väl hängde på korset. Kerstin hade under sitt annars mycket lyckliga och långvariga äktenskap tre missfall i början, som åtminstone hennes kropp aldrig har kommit över. Hon rör sig med möda på grund av kronisk övervikt till följd av missfallen, och hennes underbara trädgård är svårt vanskött och övervuxen medan hon endast kan skörda en bråkdel av det vin som hennes gård producerar. Likväl lever hon på sin gårds grönsaker från april till december. Hon skulle behöva extra hjälp, vinskötare och trädgårdsodlare, som förstod att sätta allting i ordning, men allt vad jag kan göra är att föra ordet vidare.

Det var ytterst fängslande att få höra om hennes utveckling, hur hon gradvis blev bekant med sina egna förmågor, hur hon gradvis prövade sig fram och hur hon ideligen experimenterar vidare med att exempelvis impregnera näsdukar med helande kraft och åstadkomma helanden på rent telepatisk väg. Genom att hon lever så isolerat som hon gör, (hon kan endast med största svårighet ta sig till staden,) måste hon kompensera sig genom andlig tankeverksamhet och distribuera sina energier på andlig väg i så breda doser som möjligt för att helt enkelt inte kvävas själv i egen överkvalificering. För en materialist måste hon göra ett ganska förbryllande intryck, men för sådana som jag, som ändå söker upp henne ibland, framstår hon med sina undergörande krafter som någonting fullkomligt övertygande och självklart.

Som medpassagerare från Rom till Palermo hade jag Ruggiero, en förträfflig levnadskonstnär, som bara kan beskrivas som något av en prakthippie. Han har ett oerhört fascinerande ansikte med stor käft och tjocka läppar, djupt liggande forskande ögon som hela tiden blixtrar av vaksamhet, djupt insjunkna kinder och världens hjärtligaste och generösaste leende. Han är musiker som jag men inom jazzen och spelar både klarinett och saxofon. När vi träffas undviker vi konsekvent att tala om musik, då vi har så helt olika inriktningar, men han är även ytterst verklighetsnära och en filosofisk levnadskonstnär av ansenliga mått. Vi diskuterade nästan mest den aktuella ekonomiska krisen i hela världen men framför allt i Italien, och jag måste få summera några av hans mest anmärkningsvärda synpunkter:

"Att återvända till naturen är ett nödvändigt alternativ för människan. Det var det redan på Rousseaus tid, Leo Tolstoj framhöll det ytterligare, och båda hade rätt. I våra dagar befinner sig hela industrivärlden i en kris som ständigt förvärras och som ingen kan se något slut på. Materialismen har nått en mättnad och en punkt varifrån den inte längre kan finna någon väg vidare. Den har fastnat i sin egen blindgångsfälla, och blind som den är vägrar den att erkänna det själv. Alternativet naturen kvarstår alltid och förblir alltid den enda vägen vidare och den enda möjligheten till återhämtning och nyutveckling. Ända sedan 60-talet har den helt spontana hippierörelsen med dess olika barn som Greenpeace och miljörörelsen stått som envisa och outslitliga vägvisare för detta alternativ till ett alltför artificiellt, onaturligt, omänskligt och överindustrialiserat liv.

Italiens plötsliga devalvering har med en enda liten handrörelse satt hela industrivärlden, hela världsekonomin och hela EG-samarbetet i stormig gungning som hotar att stjälpa hela Maastrichtavtalet. EG är en god och naturlig idé medan Maastrichtprojektet bara är en europeisk hollywooddröm som är omöjlig att genomföra

i praktiken. På lång sikt kanske man kan realisera något av de konstruktiva tendenserna i Maastrichtavtalet medan det i sin helhet är en naiv utopi."

"Så du vill att alla skall få klä sig i primitiv extravagans, gå med långt hår, ägna sig åt enbart musik och filosofi, strunta i samhället och få tillgång till alla droger lagligt och billigt utan begränsningar?" löd min provocerande invändning.

"Jag medger att drogmissbruket utgör en betänklig baksida av hippimentalitetens ansikte, men blir saken bättre av att saken total kriminaliseras utan urskiljning? Jag medger att jag och mina vänner utan skrupler använder cannabis ganska regelbundet, men är det bättre med all världens etablerade alkoholism?"

Vi kom inte längre med dessa argument, då han bara kunde vidhålla sin rätt till frihet från samhällets materialism och då jag måste försvara världsordningens politiska samvete och dess nödvändighet.

I samma kupé hade jag även sällskap av en ung man som precis gått ut skolan och nu tvekade inför olika universitetsalternativ. Han var sysselsatt med att resa från universitet till universitet i hela Italien för att säkert kunna välja det enda rätta. Det stora valet gällde en ingenjörsutbildning eller en humanistutbildning. Jag föreslog honom en kompromiss: först det ena och sedan det andra, och det var han inte alls främmande för. Mest lutade han mot Pisa men skulle ändå i lugn och ro tänka över saken på plagerna i hemstaden Palermo under en månads tid. Jag gav honom min adress i Göteborg om han någonsin skulle komma till Sverige, så han kanske dyker upp plötsligt en dag. Han var blond och ytterst försiktig och finkänslig, så vi kom mycket väl överens. Jag fick aldrig veta hans namn.

En tredje passagerare i samma kupé var algerier från Oran. Han hade arbetat i Perugia över sommaren, och vi diskuterade mycket ingående den svåra situationen i Algeriet. Han var en mycket innerlig natur och var ytterst glad och tacksam över att få tala om saken med en europé. Han var helt införstådd med att de nordafrikanska flyktingarna i hela Europa utgjorde ett problem för i synnerhet Frankrike, och hans åsikt var att problemet enbart bestod i att de afrikanska regeringarna var så misslyckade. Endast på grund av rådande diktaturers övervåld och godtycke förekom det så stor utvandring av afrikaner till Europa, så att dessa misslyckade regeringar blev ett problem även för Europa. Det var en hjärtinnerlig människa som bad mig hälsa på honom om jag någon gång kom till Oran. Han gav mig ingen adress, men jag skulle bara fråga, för hela Oran kände ju till Abdul.

När vi kom fram till Palermo lämnade jag tåget i sällskap med den unge studenten. Ruggiero hade gått i förväg, men vi fick se honom igen, då han blivit stoppad av två poliser. Den unge studenten ville ingripa, men Ruggiero gav oss ett förstulet tecken att bara gå vidare och inte kännas vid honom. Jag förstod det så att han ville klara poliserna ensam. Jag kan inte tro att han gjort något eller hade något med sig som han kunde arresteras för, men jag måste medge att han kunde misstänkas för vad som helst genom sitt blotta överromantiska, orakade och utmanande utseende. Det var det sista jag såg av Ruggiero, denne på sitt sätt ganska typiske representant för Palermo, då han både i blodet och i utseendet hade både det normanniska, det galliska, det rövarromantiska och vilda och det vilt sköna, som allt karaktäriserar det fjärran men oemotståndliga Palermo.

Hos mina kära vänner i Palermo talades det mest om relationer och barnuppfostran. Min goda vän Paola har två unga gossar, båda föräldrarna arbetar, och hennes mor är ganska bekymrad över gossarnas vildhet och oro. Tre saker har jag märkt att kan ha en förödande effekt på barns utveckling när det gäller intelligens och självdisciplin:

1. Televisionen. Denna fungerar i många fall som en hjärntvättningsapparat. De flesta tittar för mycket på TV och utsätter sig därmed inte bara för dess radioaktiva strålning, som på lång sikt kan skada hjärnan, utan även för alla TV:s fördummande

nonsensprogram, som reklamsnuttar, kalkonfilmer och annan s.k. underhållning, som är så tillrättalagd att tittarna inte ens behöver skratta själva - skrattkörererna gör det åt dem; förödande långa sportprogram och rockkonserter, m.m, och därmed har vi redan presenterat de två andra punkterna.

2. Rockmusik. Mera om det fenomenet nedan. Den inte bara brutaliserar och vulgariserar genom sin primitiva standard med mest slagverk, skrällande elgitarrer och hessa skrin, musik som aldrig skulle hålla utan en förskräcklig förstärkningsapparat, så att den bara gör intryck genom sin allt annat överröstande sinnesbedövande volym; utan den ger även många unga bestående hörselskador för livet.

3. Sport. I och för sig är denna inte skadlig, och det är gamla veteraner väl unnat, som inte längre kan idrotta själva, att få se andra göra det, och alla sporter är i princip hälsosamma om man praktiserar dem och inte bara är fotbollshuligan. Därmed är vi inne på sportens avigsida.

Den har tyvärr ibland våldsamma tendenser. Det händer till och med att barn sätts i kurser för att lära sig självförsvar genom judo och karate. Att lära barn våld är det mest vanvettiga en förälder kan göra, för våld föder alltid bara mera våld. Mest lär sig dock barnen våld genom TV.

Genom dessa tre olater, TV, skvalmusik och våld, utbildas barn till att bli dumma grobianer. Genom för mycket TV-tittande går de miste om det betydligt mera konstruktiva alternativet kunskapshämtning genom läsning, genom att ägna sig åt syntetisk skvalmusik går de miste om den kvalificerade levande musiken, och genom att bringas till att acceptera våldet blir de ibland till vandaler och huliganer. Det sista är givetvis det värsta.

Varje barn måste lära sig att våld måste undvikas till vilket pris som helst. Det gäller att få dem att fatta att man kommer mycket längre med intelligens och diplomati än med våld. Hur rättfärdigt våld än ibland kan te sig, som till exempel i självförsvar, är det dock i sig alltid det mest föraktliga som en människa kan ägna sig åt och är egentligen berättigat bara som en yttersta nödgärd om inget annat alternativ finns.

Föräldrar som agar sina barn lider brist på tålmod, och även detta slag av våld kan endast föda mera våld. Ett slaget barn glömmar aldrig att den som har slagit henne faktiskt har slagit henne, och det med våldets och övermaktens rätt och inte med lagens. Det finns effektivare straff som gör mera psykiskt ont utan att de innebär våld, som inlåsning, nonchalering och indragning av förmåner. Det sista är väl ofta det mest rättvisa, då den som förbryter sig begår ett litet förräderi och därför förtjänar att berövas något.

Så mycket om mina erfarenheter av bråkiga barn. Varning alltså för TV, rockmusik och allt vad våld heter.

Här kommer nu en särskild paragraf om rockmusik. När jag lämnade Palermo hade jag en säregen upplevelse i tåget. Det var fredag kväll, och tåget var överfullt av ungdomar som allesammans skulle resa till Salerno (nära Neapel) för att där vara med om en rockkonsert med *Dire Straits* från USA (den 19.9). Inget ont i det, kunde man ju tycka, men denna rockkonsertmassutflykt hade för alla dessa ungdomar även en annan innebörd och lockelse. Det visade sig inte genast, men det kröp fram så småningom. Vad de egentligen var ute efter var möjligheten att få delta i en så stor narkotikafest som möjligt. Alla som jag talade med såg fram emot att få tända på, och därmed menas åtminstone både hasch och marijuana.

Sedan var det inte roligt längre att färdas tillsammans med dessa ungdomar. De skulle inte komma bara från Sicilien utan från hela Italien. Redan när de drack vin på färjan framgick det att det att bli yra i huvudet var ett självändamål för dem, och de hade ingen distans eller hanteringskonst alls med detta. Omogna, vackra, förförda och delvis redan fördärvade ungdomar i tusental och även flickor, - hur trist som helst, som om det att fördärva hjärnan för så många skulle vara själva livets mening.

För övrigt var södra Italien på gott och ont. Två utflykter företogs på Sicilien - en till Trapani och Erice och den andra till Segesta. I februari 1991 hade jag det otroliga privilegiet att få vara helt ensam i hela Segesta. Ingenting var ordnat, allt var öppet och vilt, och man kunde klättra upp till templet över slänten och sedan få vara helt ensam med det.

På 18 månader hade mycket hänt. Hela tempelområdet och den antika staden ännu högre upp var inhägnat av höga järnstaket, endast en väg förde upp till de båda områdena, och grindarna stängdes före solnedgången för att förbli stängda till klockan nio. Området vimlade av turister och turistbussar, en restaurang låg nedanför templet med alla tänkbara souvenirgrannlåter till salu, och mest iögonfallande var, liksom i Erice, alla de tjocka tyska turisterna, som inte bara dominerade i majoritet utan även i volymitet. Ingenting ont om den nya perfekta ordningen och kontrollen på platsen, men jag var ändå lycklig över att ha fått uppleva Segesta utan turister, utan staket, utan bussar, utan tjocka tyskar och utan något som kontrasterade mot Segestas tidlösa helighet.

Resan från Palermo till Brindisi blev en mardröm. Tåget från Reggio till Taranto var ett Inter-City-tåg, det kostade 13,000 lire (65 kronor) extra i tillägg, och ändå blev det stående i två timmar mitt i den mest gassande Sciroccosolen tio minuter och lika många kilometer från slutstationen Taranto. I en sådan hetta orkade man inte ens krevera.

Men stewarden på den grekiska färjan var en gammal bekant från tidigare resor, och han blev så glad över att återse mig, att han oombedd bjöd på en hel flaska grekiskt vin. Det är överflödigt att tillägga, att det mer än väl plåstrade om alla dagens sår med dess erfarenheter både av drogfanatiska rockentusiaster i tusental, trakasserande fyllon under natten i Reggio och ett stillastående dyrt Inter-City-tåg mitt i Italiens värsta Sciroccohetta i två timmar. Tack och lov för Grekland.

I Athen träffade jag doktor Sandy, som avtalat var. Han heter egentligen Alexander men kallas för "Sandy Sawbones". Han är en liten man som nästan alltid går med pipa i munnen, som en annan Karl-Alfred, och han är något av det mest typiskt skotska man kan tänka sig. Mina gamla vänner vid Salamis skulle resa bort, och även Claude la Barre hade denna gång uteblivit från Athen, så jag fick desto mera tid tillsammans med Sandy.

Han var en av dessa läkare som skulle ha deltagit i Singh-konferensen men kanske den mest udda och originella tänkbara. Mest såg han ut som en gammal sjöman (med helskägg och ring i örat), och när man hörde hans språk undrade man varför han inte också uppträdde i kilt och säckpipa.

Vi talade mest om vädret. Han kände alla världens olika väder och var uppriktigt bekymrad över situationen. "Mänskligheten har satt i gång en onaturlig utveckling här på jorden som redan allvarligt kan ha påverkat själva vädret. Om de har satt i gång en väderlekslavin på glid mot det okända, så har de verkligen satt eld på stubinen till världens största okända krutlager."

"Hur stor är risken?"

"Vi vet inte ännu. Väderleken är i gungning. Den saken är klar. Men det finns tusen olika tänkbara anledningar till varför den är i gungning. Ozonkrisen över polerna är bara en detalj. Koldioxidutsläppen är en annan. Miljöförstörelsen är en tredje. Flygplanstrafiken med avgaser som aldrig kan analyseras kan vara en fjärde. Värst är väl antagligen biltrafiken. Lägg till detta alla världens rökare. De tar risken att förgifta sig själva med sin tobak, men de ignorerar fullständigt att de därmed också förgiftar alla andra och naturen. Har du åkt tåg genom norra Attika?"

"Inte ännu."

"Där har brunnit skogar. Hela gränslandet mellan Attika och Beotien är uppbrunnet. På tågen röker alla greker och struntar fullständigt i om kupén är för icke rökare. Minoriteten icke rökare är för beskedlig för att våga protestera. Ut genom

tågfönstren slänger grekerna sina förbrukade matpaket med papper, plastpåsar och mest av allt cigarettfimpar. Antagligen är det en osläckt cigarettfimp utslängd från ett öppet tågfenster som satt eld på alla Attikas återstående skogar. Så förbannat sorglösa, tanklösa och ansvarlösa är dessa hektiska ytliga greker."

"Men du röker själv."

"Tyvärr är jag inte ensam. Men jag slänger åtminstone inte fimpar."

Han var mycket besviken över återbudet från Indien, och vi diskuterade den saken ingående. "Den konferensen hade behövts just för att den i Rio var tämligen misslyckad. Där sades det inte ett ord om befolkningsexplosionens problem på grund av rädsla för omänskliga debatter. I Indien däremot och framför allt läkare emellan hade den saken kunnat dryftas ordentligt."

Han formligen befallde mig att resa till Indien i alla fall eftersom jag hade möjligheten. "Mr Singh vet kanske mest i världen om sådant som för de flesta människor är farligt att veta någonting om. Han är ju både politiker och brahmin och vetenskapsman. Du måste träffa honom och höra vad de andra dussinerna läkare har sagt, och du måste sedan dokumentera allt, som du gjorde i Egypten, och informera mig. Annars förlåter jag dig aldrig."

Men res inte till Bangalore. Där spiller du bara tid. Det är inte Indien. Det är som en modern europeisk storstad, som Milano eller Frankfurt. Sådant har du nog av i Europa. Försök att få mr Singh att möta dig i Goa i stället eller träffa honom på en mer indisk plats, exempelvis Benares."

När jag sedan tog tåget från Athen norrut måste jag tyvärr ge doktor Sandy rätt: grekerna kastade vad som helst ut genom tågfenstrena och till och med osläckta fimpar. De tänkte väl att deras skogar hade brunnit färdigt för i år, om de tänkte alls.

Samma dag jag kom till Bulgarien inträffade en politisk kris. Det turkiska minoritetspartiet (10%), som sedan valet förra året stött demokraterna mot kommunisterna, beslöt plötsligt att stödja kommunisterna mot demokraterna. Eftersom demokraterna inte hade absolut majoritet i parlamentet bröt det ut en allvarlig regeringskris med skriande folkmassor utanför parlamentet och fullt polispådrag med avspärrningar och militärförstärkning. Jag lämnade Bulgarien innan krisen lösts för att återkomma senare.

Turkbulgarerna hör till Balkans olycksaliga muslimska minoriteter. En annan är bosnierna, som serberna vill utrota, varför bosnierna ger igen med samma mynt och får förstärkning från Iran både med vapen och fanatiska soldater som gärna låter sig bli martyrer för islam.

Turkarna i Bulgarien var alltid förtryckta av kommunisterna, men efter att kommunisterna förlorade valet i fjol kom turkarnas parti i vågmästarställning. Sedan dess har de manövrerat sig till oerhörda privilegier i Bulgarien som de aldrig kunnat drömma om tidigare. Alltså fick de det lika bra under demokraternas regim som de tidigare haft det dåligt. Och nu plötsligt beslutar sig alltså dessa turkar i Bulgarien för att stödja de kommunisterna som för bara några år sedan hotade tvångsomvända, tvångsdöpa och tvångsundervisa turkarna i ett nytt påtvingat modersmål. Fenomenet är politiskt oförklarligt och kan endast förklaras genom de mycket speciella rådande Balkanförhållandena.

Vad är att göra? Tyvärr framstår mer och mer det islamska problemet som världens svåraste politiska problem. Dess anatomi är enkel: islamska fundamentalister gör sig politiskt omöjliga. Problemet växer genom att fler och fler muslimer blir fundamentalister. Iran vill göra Bosnien till en fundamentalistisk muslimsk stat, trängt som Bosnien är av serberna accepterar Bosnien denna våldsamt hjälpsamma hand, varpå det jugoslaviska inbördes- och upplösningsskriget ständigt förvärras. Och tyvärr är det inte mycket som står i omvärldens makt att göra så länge ortodoxa serber och fundamentalistiska muslimer, båda parter lika fanatiskt hårdnackade, behagar fortsätta

att decimera varandra av hjärtans lust. Redan Tito, Jugoslaviens store fredsdiktator i närmare 40 år, ägnade sin huvudsakliga energi åt att massakrera sina stipulerade fiender, och de inhemska offren för hans regim blev åtminstone 300,000.

Glöm Jugoslavien. Men det är värt att rädda Bulgarien. De kommunister som finns kvar i öst tror tyvärr fortfarande på sina lögnar, de är fortfarande maktlystna, och de uppträder hotfullt. Samtidigt är de politiskt lika omöjliga som de islamska fundamentalisterna.

Den andra sidan av saken: på tåget till Konstantinopel fick jag sällskap av två turkar. De hade sin firma och arbetade i Bulgarien men hade turkiska pass. När de i Plovdiv skulle köpa biljett till Adrianopel fick de biljetter bara till gränsen. De rekommenderades att därifrån sedan köpa nya extra biljetter till vart de skulle i Turkiet. Godtrogna och ödmjuka gjorde de som de blivit tillradda. På tåget satte konduktören fast dem. Den extra biljetten till Adrianopel hade bara kostat fem kronor (20 leva). Konduktören ville bötfälla dem för oriktiga biljetter och tvinga dem att betala 45 dollar, emedan de dessutom medförde varor. Bara för att de var turkar behandlades de alltså i Bulgarien som rättslösa som det var tillåtet att behandla precis hur som helst.

Även min vän Manfred i Konstantinopel uppträdde till turkarnas försvar. "Du måste medge att de vanligen är vänliga, ödmjuka och tillmötesgående. Om du jämför dem med grekerna måste grekerna framstå som mera snobbiga, viktiga, tillgjorda och överlägsna. Naturligtvis kan ingenting slå grekerna med deras historia och kultur, men samtidigt är en sådan stolthet och självmedvetenhet som deras ganska betänklig. Bysantinismen var trots all sin stabilitet en återvändsgränd i sin extrema egocentricitet som gjorde sig själv tidvis avskyvärd i hela världens ögon. Det var inte muslimerna som krossade Konstantinopel, utan det var korsfararna 1204. 1453 blev bara den avgörande dödsstöten efter en 250 års fåfång dödsstrid mot historien, den egna maktlösheten och den egna fåfängan.

Emellertid övertog sultanerna den bysantinska situationen med dess fallenhet för kronisk komplicerad av det egna sjukliga tillståndet, och sultanerna slutade inte mycket bättre än bysantinerna. Säg vad man vill om Atatürk, men han räddade faktiskt Turkiet. Tack vare honom är Turkiet och turkarna mera europeiska än asiatiska, de har ett latinskt alfabet, av alla muslimska stater är de den mest moderna och sekulariserade, och turkarnas naturliga ödmjukhet som ett resultat av fem hundra års diktatur och förtryck är oerhört vinnande hos alla turister, och även som utvandrare är de arbetsamma och i regel pålitliga. Kort sagt, Turkiet förtjänar ett äntligt europeiskt erkännande, även om ett sådant är omöjligt på grund av framför allt grekernas och bulgarernas historiska erfarenheter av turkarna som förtryckare, roffare och slaktare."

Emellertid kan man råka illa ut även för turkar. Min vän Alexandros, begåvad student och konstnär, reste från Konstantinopel till Frankfurt och medförde en vanlig turistkamera. Turkiska tullen ville ha 40 dollar för att låta kameran passera. Tyvärr hade Alexandros inte 40 dollar. Hellre än att provocera turkarna ytterligare lät han dem få sin kamera, som han huvudsakligen fotograferat Konstantinopelianska turistvyer och dokumenterat sina egna mycket väl utförda konstverk med. Den turkiska tullkommissarien sålde antagligen kameran vidare och gjorde sig en nätt svart extrainkomst, medan alla Alexandros tagna bilder gick förlorade.

"Grekernas och bulgarernas historiska erfarenheter av turkarna som förtryckare, roffare och slaktare" aktualiseras dessutom idag genom att kurderna får göra samma historiska erfarenhet.

Jotka menar att alla religioner är kvalificerade bedrägerier och att alla religiösa ledare från Moses till Khomeini varit brottsliga skurkar som enbart agerat utifrån egna personliga och i högsta grad egoistiska värderingar. Hon menar att hela kyrkohistorien bara handlat om förtryck från början till slut och att den kristna kyrkan bara varit ett medel för maktlystna fanatiker att förtrycka människomassorna med genom att

bestämma vad som är att tro på genom etablerandet av dogmer som genomdrivits med våld obeaktande av vad Jesus sagt och vad som egentligen står i Bibeln. Till och med Jesus menar hon att var en bedragare då han hävdade att han var Guds Son, en teologisk och praktisk omöjlighet, då Gud inte vore Gud om han inte vore absolut ensam som sådan. Hela islam fördömer hon som en primitiv förtryckarideologi, och även judarna menar hon att alltid konspirerat mot hela mänskligheten, och som sitt bästa bevis för denna hypotes framlägger hon att enbart judar skulle ha legat bakom kommunismen och den ryska revolutionen. Hon menar bestämt att Lenin var halvjude, att Stalins hustru var judinna och att Hitler var kvartsjude.

Jag framlade dessa synpunkter för min lärde vän Alexandros från Alexandria, en egyptisk grek som hade det typiskt klassiska gamla egyptiska faraoanletet med smal haka, lång näsa och mycket egendomliga kattögon. Jag hoppades just från en representant för det gamla lärda och universalistiska Alexandria eventuellt på något bärande motargument mot den gamla lejoninnans (72 år) svador.

Han presenterade också ett motargument vars natur dock förvånade mig. "Det kan väl hända," menade han, "att Moses verkligen var världens förste religiöse fanatiker, att Jesus gick ett steg för långt när han menade sig vara Guds Son, (om han verkligen gjorde det,) och att islam gick för långt genom förkunnandet av det heliga kriget. Men antag att dessa religioner verkligen berövades alla sina oegentligheter. Vad skulle då finnas kvar? Endast synagogan skulle klara sig oförändrad, men antag att Maria berövades sin funktion som Guds Moder, antag att treenighetsläran upphävdes, antag att Kristus accepterades blott som en människa, och antag att alla fantasier om änglar och helgon, helveten och paradiset skulle upphöra, vad skulle då återstå av den kristna världen? Skulle du ha hjärta att beröva alla kristna präster deras skrudar och ceremonier, beröva kyrkorna deras utsmyckningar av änglar och helgon och Josef och Maria, beröva kyrkomusiken alla texter som med ens skulle bli meningslösa och beröva gudstjänsten alla litanior och trosbekännelser och böner och högstämda hymner som Gloria?"

Utan den kristna kyrkan skulle hela västvärlden reduceras till bara tom och ful egoistisk materialism utan skönhet och kärlek. De oändliga massorna i den islamska världen skulle berövas det enda som de har att tro på. Även för dem skulle all kärlek, vänlighet och anledning till godhet ta slut. Och försök säga till en jude att Moses var en bedragare. Det går bara inte. Hur rätt din gamla väninna än har i vissa avseenden, så skulle konsekvenserna av hennes argument ha förödande konsekvenser för hela mänskligheten, då den främsta motivationen till all högre strävan mot skönhet, kultur och idealism skulle berövas åtminstone de flesta. Hennes argument må vara riktiga ur strikt förnuftssynpunkt, men de är omänskligt hjärtlösa och kortsynta."

Och jag tackade Gud för att det gamla Alexandria alltjämt existerade.

På tåget från Sofia till Athen förekom det ett ansevärt antal lustiga ryssar. De hade alla suttit tre dagar på samma tåg från Moskva, två av dem förekom i min kupé och var båda tanter av det robustaste slaget, utseendetypen kulstötterskor. Den ena var storrysk och den andra var lillrysk, och de var oerhört bestyrtsamma hela natten, emedan de frös, emedan tågfönstrets mekanism var trasig, varför det drog och särskilt på den storryska, den största, som satt närmast, som det blåste rakt på. En natt i de bulgariska bergen kan vara ganska kall om det drar. Denna imposanta men mycket kultiverade storryska dam genomförde metodiskt det mycket långsamma och tålmodsprövande arbetet att täta hela tågfönstret medelst små pappersremсор, som hon rev från någon sorts rysk katalog och pressade in i skarvarna med hjälp av min kniv. Hennes ganska omfattande bagage var ytterst väl fastsurrat med olika rep och remmar vid en liten behändig rullvagn, och när tullen vid gränsen skulle undersöka allas bagage uppstod det problem med hennes, då det var så ordentligt fastsurrat. Hon hade antagligen tänkt att det skulle förbli så ända till Athen. Praktisk som hon var såg hon dock ingen annan råd än att drastiskt

skära av alla rep och remmar med min kniv, varvid troligen ett dygns arbete omintetgjordes. När tullen var färdig med sin undersökning och även sökt efter rymlingar och flyktingar under allas sitsar, så var hela kupén översållad av olika spridda delar av olika ryska mänskors inspekterade bagage. Det mesta av de patetiskt spridda delarna var storryskans. Likväl företog hon sig heroiskt och utan den minsta tvekan det omfattande företaget att åter surra fast allt sitt bagage vid sin behändiga lilla vagn igen, som det en gång hade varit. Klockan sex på morgonen var hon tack vare lillryskans och min assistans någorlunda färdig och hade då sett sig nödsakad att skarva extra med några rullar medhavd gasbinda.

Två andra ryssar i samma vagn blev mina synnerliga vänner, och de fick mig att lova att komma och hälsa på dem i Moskva. De utrustade mig med sina namn, adresser och telefonnummer, de var båda entusiastiska tennisspelare, så om jag kommer till Moskva någon gång lär jag nog ringa upp dem och åtminstone kontrollera att dessa båda helt entusiastiska farbröder fortfarande lever. De hette Sasja och Valja (Valentin).

Trots sina finskurna pappersremсор runt hela fönstret förkylde sig de båda tanterna under natten, så de behagade stanna kvar i Thessaloniki för att hämta andan, slicka sina sår och förfriska sig. Deras platser övertogs i stället av två unga engelskor, som när dagen i Grekland blev för het energiskt och metodiskt tog sig före att avlägsna samtliga pappersremсор instoppade runt hela fönstret, varvid en hel natts mödosamt arbete beslutsamt omintetgjordes, varefter dock detta hårt bearbetade fönster åter kunde öppnas och brukas till det nyttiga ändamålet att släppa in frisk hälsosam luft, som nu dock var lika het som den i bergen i Bulgarien varit kall. Det var då bara jag kvar i kupén som kände till hemligheten med det vadderade fönstret, som hållit två väl vadderade ryskor så extremt sysselsatta en hel natt att de överansträngt sig och ådragit sig förkylningar, men jag nämnde ingenting av hela den romanen för engelskorna.

I Athen sammanträffade jag på nytt med doktor Sandy, som meddelade mig nya högingressanta nyheter från Indien. (Jag hade i Konstantinopel fått bud om att jag måste återbesöka Athen. Därför skrotades Jugoslavien.) I all korthet gäller det för mig att vara i Benares den 15.11, då både herr Singh och Westerberg kommer att vara där då. Vilka andra som eventuellt kommer att dyka upp vid tillfället visste han inte. Således är min Indienresa redan helprogrammerad: flyg till Goa den 9.11, några dagar där hos mina vänner, tåg till Benares, kanske Agra på återvägen, och åter till Goa. Jag berättade för doktor Sandy om min vän Alexandros' argument från Alexandria, och han var mycket nöjd. "Med det argumentet, som egentligen bara går ut på hänsynstagande även till hedniska företeelser, kan du möta hela Asien. Men om jag känner hinduismen och buddhisterna rätt kommer din alexandrinske väns försvar för kristendomen inte att vara tillfyllest för islam."

Jag berättade även för honom om den pågående politiska krisen i Bulgarien och om mina samtal med ryssarna på tåget. Han lugnade mig avsevärt. "Kommunisterna i Bulgarien har ingen chans. Rysslands kommunister kan aldrig resa sig mera, och även om de gjorde det skulle det i så fall bli bara för att falla desto djupare. Samma sak i Bulgarien. Kommunismen har förlorat sin grund och gjort sig vedervärdig för alla tider. Socialismen har inträtt i sin ålderdom och nästan redan i sin senilitet och kan bara självdö om den inte fattar att den redan blivit en anakronism. Vilka stöder kommunismen i Bulgarien?" De gamla och ärkekonserverna. "Och ungdomen?" De föredrar popmusik och coca-cola. "Där ser du. Kommunismen har ingen chans."

Vi hade en angenäm lunch i en trädgård i Plaka, och vi diskuterade även Italiens och Greklands olikheter. Till min förvåning föredrog han Italien.

"Vi får inte glömma, att Antiken dog ut i Grekland genom kristendomen och Konstantinopels fall, medan den överlevde i Italien. Hela det historiska fenomenet renässansen var uteslutande en italiensk företeelse, som helt pånyttfödde hela Antiken med alla dess estetiska ideal, medan Grekland aldrig hade någon renässans utom i liten

men desto mer blodig utsträckning på 1800-talet mest genom skotten Lord Byrons initiativ. Och turkarna hade aldrig kunnat erövra Konstantinopel om inte grekerna själva förrått sin konung och själva valt den turkiska överhögheten av krassa skattetekniska skäl."

"Men venetianarna bombade Akropolis," var det enda motargument jag kunde komma med.

"Det har du rätt i, och det var även venetianarna i Italien som först vägrade Konstantinopel sin hjälp, medan genuesarna ställde upp. Det huvudsakliga förräderiet skedde dock genom grekerna själva. Problemet med grekerna är att de aldrig kunnat lita på varandra, medan italienarna ändå en gång lyckades förena sig under Rom."

"Men var inte det största förräderiet mot Konstantinopel, när Västeuropa riktade det fjärde korståget mot staden och då redan plundrade den och gjorde den försvarslös mot turkarna?"

Han gav mig rätt i detta. Således gav vi båda varandra mest rätt hela tiden.

Därmed var resan fullbordad såsom förberedelse för Indienresan, och det återstod bara att fara hem. Emellertid är det långt från Athen till Göteborg.

Båten från Patras till Brindisi var översållad av unga interrailresenärer, som låg överallt på däck, i matsalarna, på golven och särskilt där det var tillträde förbjudet. Interrailsystemet är hotat inför nästa år, och på sätt och vis kan man förstå varför: interrailungdomarna är fullständigt hänsynslösa och tänker bara på sig själva. När jag tog tåget från Brindisi och öppnade dörren till en kupé och artigt frågade dess enda ockupant om jag fick ta plats, svarade hon på engelska: "Nej, allt är upptaget, för vi är fyra stycken," och stängde snabbt dörren för min näsa. Kupén var dock byggd för sex passagerare.

Interrailungdomarna är dock inte så skrymmande som deras bagage. De bär ofta på ryggsäckar som är större än de själva med extra föremål dessutom som dinglar ifrån dem, såsom kastruller, skopor, muggar och inhandlat gods. Dessa kamelbördor använder de ej sällan som effektiva bakdelssläggor, som är mycket hårdare och tuffare än armbågar. Det räcker med att en sådan ungdom med en sådan koffert på ryggen viftar litet med svansen, och ett helt kompani ligger nermejat bakom honom. De unga tåggluffarna är vanligen lika ytliga som de är unga, och jag har aldrig träffat någon intressant interrailresenär av yngre datum som jag fått ut något av. Man kan till och med förstå att vissa lustiga bovar i Turkiet, Marocko och Italien helt naturligt ser interrailungdomar som fullständigt lovliga byten för nedsövning och totalplundring. Vem har inte hört talas om interrail-"offer" som vaknat upp efter en rolig kväll någonstans i Neapel, Istanbul eller Tangier utan en tråd kvar på kroppen och med en baksmylla för sex månader framåt av betydligt mer än bara knock-out-droppar.

Resans allra värsta tågetapp blev emellertid en nattågs-sittresa från Venedig till Rom. I min kupé förekom det bara en ung grön polack utom jag. I Padua (halv ett på natten) översvämmades kupén av sju stökiga negrer, som oavbrutet talade i mun på varandra med höga röster på sitt gutturala hugga-bugga-språk, och som dessutom var alldeles ovanligt frenetiskt bestyrssamma samtidigt, som om de hade hela Afrikas inre kaotiska angelägenheter att ordna upp på en gång med det samma. Dessutom yrkade de på att få åka med öppet fönster i den kalla natten. Polacken försvann snart frivilligt och spårlöst genom att dra sig ut baklänges. Det var en icke-rökar-kupé, jag reser bara i sådana, och när de sju bestyrssamma, munviga och gällt falssettröstade negrerna satte i gång med att röka allesammans på en gång sade jag ifrån. Effekten blev märkvärdig. Inom en minut försvann alla negrer från kupén frivilligt, spårlöst och under total oordning, panik och kaos, som om de hade fått en ond ande i kupén. Det var som om de flydde för sina liv. Det tog sedan sin lilla tid innan de vågade sig tillbaka igen. Men när de väl var tillbaka fortsatte de med sin frenetiska hugga-bugga-debatt, deras bagage fortsatte att ramla ner i huvudena på dem igen från hyllorna, de tycktes inte kunna lära

sig att kontrollera detta, och de till och med ifrågasatte det att jag vågade stänga fönstret, fastän jag satt mitt i draget. "Varför stänger du fönstret?" frågade de (klockan två på natten). "Därför att jag fryser," sade jag. Tyvärr har jag aldrig någonsin träffat eller sett någon intellektuell neger, fastän jag inte skulle ha något emot att göra det.

Negrerna försvann för sista gången i Bologna och efterträddes av en vacker ung florentinska samt en oförskämd odräglig fullständigt vidrig playboy-typ, som ansatte henne med erbjudanden ända tills de steg av i Prato. De rökte och struntade i mig. En annan ung man ockuperade två tredjedelar av kupén med att vräka sig för att få sig sin sömn medan jag blev inklämd i ett hörn. När han försvann i Teróntola avlöstes han omedelbart (klockan sex på morgonen) av en äldre man som rökte. Jag påpekade genast för honom att det var en kupé för icke-rökare, varpå han gav mig världens utskällning, som om jag var den första i hela hans liv som någonsin hade vågat sticka upp mot honom. Han såg dessutom hur det såg ut i kupén med cigarettfimpar efter ungdomarna, förskräckta matrester efter negrernas kaotiska improviserade måltider, fotavtryck av alla nattens slynglar på sitsarna, osv, och jag fick skulden för allt. Ibland är det inte alldeles bra att kunna det lokala tungomålet. För honom var det fullständigt likgiltigt att tåget kom ända från Moskva och jag från Finland.

Efter denna tredygnspar av intellektuell svält hade jag dock Kerstin att uppsöka i Rom för andra gången, vilket behövdes, ty inga umbäranden i form av svält, nattvak, strapatser, kyla, hetta och evigt rullande tåginfernon är så svåra som det att nödgas umgås med människor som är totalt utan intellektuella vingar.

Den mest nedslående upplevelsen av alla var dock den konkreta erfarenheten av narkotikamissbrukets frammarsch i länder som Sicilien och Grekland. Man hade trott att sådana spontana kulturländer skulle klara sig undan en sådan förnedrande plåga, men till och med i Grekland kom det vid ett tillfälle, när jag råkade vara ensam i min kupé, in två sympatiska unga män som bad att få röka cannabis hos mig med den ursäkten att min kupé var ledigast i tåget. Jag sade bestämt nej men berömde dem samtidigt för att de varit så goda och frågat. De fick dra vidare med otillfredsställt behov och lämna mig med en bitter och beklaglig avsmak inför fenomenet att unga och friska och sköna män faktiskt frivilligt röker sönder sina hjärnor av ren falsk sinnlighet. Kerstin hänförde behovet av högtalarförstärkt rockmusik och Jotka stressiga sportprogram på TV till samma manliga behov av självhjärntvätt. Varför dominerar inte i stället behovet av intellektuell utbildning och utveckling, som borde vara mera naturligt, och som definitivt är mera sunt och konstruktivt?

I Venedig fick jag dock resans mest smickrande komplimang. En mycket ödmjuk och finkänslig kypare frågade mig efter min avslutade måltid om jag möjligen var en ortodox munk. Tyvärr måste jag göra honom besviken, men samtidigt hade han ju inte helt fel, när jag redogjorde för mitt finländska ursprung och mina intressen och försänkningar i öst, - min kontakt och relation med den ortodoxa kyrkan är ju den bästa tänkbara. Men själva komplimangen låg inte i hans felaktiga förmodan utan i den finkänsliga respekt som låg i innebörden av hans förmodan.

Det kvarstår att återge samtalet med den desillusionerade ingenjören. Han uppträdde i Villa San Giovanni mitt i natten i ett ganska färdigt tillstånd. Jag inväntade ett tåg, och det uppstod en konversation med denne vilsne gäst från någonstans. Han var yngre än jag men fullständigt gråhårig, ty han hade metodiskt bränt sitt ljus i båda ändar, hoppat av sin karriär när den verkat som mest lovande och sedan huvudsakligen ägnat sig åt kvinnor och fester. Han påminde starkt om den tidigt utbrände Errol Flynn.

Naturligtvis intresserade det mig varför han hade hoppat av, och han gav mig en oändlig förklaring. Jag ska försöka återge det viktigaste:

"Du förstår, vi ingenjörer hade världen i våra händer. Med vår överlägsna drullesäkra teknologi, med våra obegränsade resurser, med ofelbar matematisk

säkerhet kunde vi göra vad vi ville med världen genom överlägsna konstruktioner. Och vad gjorde vi? Vi byggde motorvägar och skyskrapor. Vi gjorde supertankers och kalhyggen. Vi rev allt smått och sött och byggde stort och fult. Vi dränkte städerna med höghus och bilar. Vi drog fram med våra bulldozers och plattade till hela naturen. Kort sagt, vi lyckades med vår överlägsna metodik att fullständigt förfula hela världen.

Människan är ur teknologisk synpunkt en gud som besitter alla medel till att kunna konstruera och förstöra vad hon vill. Men hon saknar totalt en guds omdömesförmåga. Förnuftsmässigt blir hon aldrig mer än ett barn som leker med klotsar och som förstör vad hon än bygger upp. Med detta gudomliga tekniska kunnande kunde vi ha gjort 1900-talet till historiens mest gyllene era av konstruktiv skönhet. Och vad blev det? Pannkaka! Två världskrig och atombomben!

Jag lämnade allt och har inte ens en fast bostad. De enda vettiga mänskorna i världen idag är för mig hantverkarna, som inskränker sig till att bara skapa med sina blotta händer. De är naturliga. De är enbart konstruktiva och åstadkommer varken skada eller fulhet. Men hela teknologin är bara en monstruös frestelse för människan till storhetsvansinnigt självsvåld, och majoriteten av mänskligheten föll för den frestelsen. Därför är världen så ful och miljöförstörd som den är idag."

Mitt tåg anlände, och jag måste avbryta konversationen, men han insisterade på att få fortsätta den någon annanstans. Vi kom överens om en träff i Verona vid Piazza Bra den 5 oktober på eftermiddagen, och för säkerhets skull skrev jag upp det åt honom. Den eftermiddagen gick jag fyra gånger till Piazza Bra, men den gråhåriga unge Vito var inte där. Han hade kanske upptagits av nya vilda fester och kvinnor eller kommit bort i den storm som översköljde hela Italien 4-6 oktober. När jag lämnade Verona brusade Adige vilt i högsta tänkbara vattenstånd medan blixarna flammade explosivt ovan de hotande mörka och vilt rusande molnen. Det var som om Vito genom sin frånvaro endast desto starkare betonade sitt anathema över den tekniska människan och illustrerade sin demonstration genom hela naturen.

Från Verona till München hade jag sällskap av tre tyskar, vilkas huvudsakliga samtalsämne var hur de alla hade plundrats mest i Rom och Florens - inte i Sicilien, Kalabrien eller Neapel, och inte i norr, utan i Rom och Florens. De var överens om att aldrig mera besöka Italien och tänkte i stället satsa på Norge och Finland i fortsättningen. Tydligt utgör numera även tysktalande turister lovligen byten i Italien, då det ju finns österrikare och tyskar överallt där och då de alla har pengar.

Från München till Köpenhamn hade jag sällskap av ett ungt skånst par som just blivit färdiga från Oktoberfesten i München och där bara druckit öl. Även i kupén hade de ansenliga kvantiteter öl, och de var tämligen dästa. Som sällskap var de därigenom föga intellektuella, kommunikativa eller ens tillgängliga. Snarare utgjorde de ett praktexempel på svensk tråkighet i sin prydno, en bjärt kontrast mot de nyss lämnade levande mänskorna i Grekland och Italien.

Från Hälsingborg, slutligen, hade jag en ung dam sittande framför mig som aldrig sade ett ord och som aldrig ens mötte en med blicken. Bredvid mig hade jag en äldre herre som bara sade förolämpningar, en introverterad surkart som inte tycktes kunna något annat språk än förolämpningar. Man var av allt att döma hemma i Sverige igen. Nackdelen med att man ständigt blir mer och mer hemma i vilka utländska länder som helst är att man känner sig mindre och mindre hemma i Sverige.

Ekonomiskt blev resan dyrare än vanligt dels på grund av en extra dag i det dyraste landet Grekland, där jag alltid blir ohjälpligt slösaktig, och dels till följd av en italiensk devalvering, som inträffade dagen efter att jag växlat ett ansenligt belopp, och som inte hjälptes av att den italienska valutan sedan ytterligare försämrades. Total kostnad: 5400 kronor eller 90 kronor om dagen exklusive biljetterna.

Tidsmässigt gick resan inte heller ihop. Trettio dagar är inte tillräckligt att fördela rättvist mellan sju olika stödpunkter kring Medelhavet (:Grasse vid Cannes, Verona,

Rom, Palermo, Athen, Sofia, Konstantinopel.) Flera av mina vänner och kontakter blev lidande och även jag. För första gången hade jag inte ens tid till att besöka min bror på Själland på återvägen. Det skulle även vara välkommet med fler och bättre pianoinstrument längs vägen. Man ser längtande fram emot den dag när man äntligen kan börja resa på allvar utan vare sig ekonomisk eller tidsmässig begränsning.

8.9 - 7.10.1992.